

ЕВРАЗИЯ ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИГИНИН СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

2018-жылдын 20-декабры

Минск шаары

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Чоң коллегиясы төмөнкүдөй курамда:

Төрагалык кылуучу Ж.Н. Баишев,

баяндамачы-судья Т.Н. Нешатаева,

судьялар А.М. Ажибраимова, Э.В. Айриян, Д.Г. Колос, В.Х. Сейтимова, Г.А. Скрипкина, А.Э. Туманян, А.А. Федорцов, К.Л. Чайка,

сот жыйналышынын катчысы А.А. Пановдун катышуусунда иштин материалдарын иликтеп чыгып, баяндамачы-судьяны угуп,

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Статутунун 46, 50, 68, 69, 73, 96, 98-пункттарын, Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Регламентинин 72, 85-беренелерин жетекчиликке алып,

Евразия экономикалык комиссиясынын арызы боюнча Евразия экономикалык бирлигинде социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 32 тиркеме) 53 жана 54-пункттарынын жоболоруна түшүндүрмө берүү жөнүндө төмөнкүдөй консультативдик корутунду берет.

I. Арыз ээсинин маселеси

Евразия экономикалык комиссиясы (мындан ары – арыз ээси, ЕЭК, Комиссия) Евразия экономикалык бирлигинде социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 32 тиркеме; мындан ары – № 32 тиркеме) 53 жана 54-пункттарынын жоболорун түшүндүрүп берүү жөнүндө арызы менен Евразия экономикалык бирлигинин Сотуна кайрылган.

Арыз ээси № 32 тиркеменин 53-пунктуна ылайык Россия Федерациясынын жарандары болуп эсептелген, Комиссияда жана Бирликтин Сотунда иштегенге чейин федералдык мамлекеттик (мамлекеттик жарандык) кызматта иштеген, Комиссияда жана Бирликтин Сотунда ээлеген кызмат ордуна бошотулган (күнөөлүү иш-аракетине байланыштуу бошотулган учурларды кошпогондо) жана мамлекеттик жарандык кызматта 15 жылдан кем эмес стажы бар Комиссиянын жана Бирликтин Сотунун кызмат

адамдары жана кызматкерлери, эгерде алар Комиссиядан жана Бирликтин Сотунан иштен бошоп кетээрдин алдында андагы кызмат орундарын түздөн түз 12 айдан кем эмес ээлеп турса федералдык мамлекеттик жарандык кызматчылар үчүн Россия Федерациясынын мыйзамдарында каралган тартипте дайындалуучу иштеген жылдары үчүн пенсияга чыгууга укуктары бар.

2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин (мындан ары – Келишим) жоболорун өркүндөтүү боюнча иштерди жүргүзүүнүн алкагында № 32 тиркеменин 53-пунктунун жоболорун көп маанилүү түшүнүү жана колдонуу фактысы аныкталган.

Арыз ээси Россия Федерациясынын Экономикалык өнүктүрүү министрлигинин 2017-жылдын 19-октябрындагы № 29661-ГА/ДЮи катына шилтеме келтирет, ага ылайык иштеген жылдары үчүн пенсияга чыгуу укугу Комиссияда же Сотто иштээрдин алдында федералдык мамлекеттик жарандык кызматта кызмат ордун ээлеген Комиссиянын же Соттун кызмат адамдарына жана кызматкерлерине берилет.

Ошентип № 32 тиркеменин 53-пунктуна ылайык Комиссияда же Сотто иштээрдин алдында башка федералдык мамлекеттик жарандык кызматта кызмат ордун ээлеген Комиссиянын же Соттун кызмат адамдарында жана кызматкерлеринде иштеген жылдары үчүн пенсияга чыгуу укугу жок.

Мындай мамиле Комиссиянын пикири боюнча Комиссиянын жана Соттун бардык эл аралык кызматчыларынын мыйзам (Евразия экономикалык бирлигинин укугунун (мындан ары – ЕАЭБ, Бирлик) алдында бирдейлигин жарыялаган эмгек чөйрөсүндөгү укуктар жөнүндө негиз салуучу эл аралык-укуктук принциптерге толук шайкеш келбейт, ошондой эле эл аралык укуктун субъектисинин - эл аралык уюмдун көз карандысыз болушун камсыз кылууга чакырылган эл аралык уюмдун функционалдык иммунитет принцибин, Комиссиянын жана Соттун эл аралык кызматчыларынын өзгөчө статусун эске албайт.

Комиссия жөнөткөн материалдар ЕЭК менен Россия Федерациясынын мамлекеттик органдарынын ортосунда келип чыккан пикир келишпестиктердин маңызы Бирликтин органдарынын кызмат адамдарын жана кызматкерлерин пенсия менен камсыз кылууну жөнгө салуу системасын түрдүү түшүнүүдөн келип чыккандыгын көрсөтүп турат, ал аралашкан мүнөздө: маселелердин бир бөлүгү Келишимде жөнгө салынган, ал эми экинчи бөлүгү Келишимдин шилтеме ченемине ылайык мүчө мамлекеттин улуттук укугу менен жөнгө салынат.

Жогоруда баяндалгандарды эске алып, Комиссия Соттон төмөнкүлөргө түшүндүрмө берүүнү суранат:

Россия Федерациясынын жарандары болуп саналган, Комиссияда же Сотто иштегенге чейин федералдык мамлекеттик кызматта (федералдык мамлекеттик жарандык кызматта, аскер кызматында жана башка түрдөгү федералдык мамлекеттик кызматта) кызмат ордуларын ээлеген Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдарына жана кызматкерлерине карата колдонуу бөлүгүндө № 32 тиркеменин 53-пунктунун жоболоруна;

социалдык кепилдиктерди белгилөө жана иштеген жылдары үчүн пенсия дайындоо үчүн кызмат адамдарынын жана кызматкерлердин Комиссияда жана Сотто иштеген мезгилин ар кандай түрдөгү мамлекеттик кызмат стажына кошуу бөлүгүндө № 32 тиркеменин 53-пунктунун жоболоруна.

II. Соттогу жол-жобо

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Статутунун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 2 тиркеме; мындан ары – Соттун Статуту) 68-пунктуна ылайык түшүндүрмө берүү жөнүндө иштерди кароонун тартиби Жогорку Евразия экономикалык кеңешинин 2014-жылдын 23-декабрындагы № 101 чечими менен бекитилген Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Регламенти менен аныкталат.

Соттун Статутунун 73-пунктуна ылайык Сот түшүндүрмө берүү жөнүндө иштерди Соттун Чоң коллегиясынын отурумдарында карайт.

Соттун кароосуна ишти даярдоонун алкагында Евразия экономикалык комиссиясынын, Россия Федерациясынын социалдык камсыз кылууга жооптуу министрликтеринин жана ведомстволорунун, Бирликке мүчө мамлекеттердин жогорку жана конституциялык сотторунун, мамлекеттик кызматчылардын кесиптик бирликтеринин, пенсия менен камсыз кылуу маселелерин изилдөөчү илимий мекемелердин, Эл аралык эмгек уюмунун, Европа комиссиясынын жана Европа Кеңешинин тиешелүү бөлүмдөрүнүн дарегине суроо-талаптар жөнөтүлгөн. Евразия экономикалык комиссиясынан, Россия Федерациясынын Эмгек жана социалдык коргоо министрлигинен, Россия Федерациясынын Финансы министрлигинен, Россия Федерациясынын Өкмөтүнүн Укуктук департаментинен, Армения Республикасынын Конституциялык Сотунан, Беларусь Республикасынын Конституциялык Сотунан, Казакстан Республикасынын Конституциялык кеңешинен, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынан, Россия Федерациясынын Конституциялык Сотунан, Беларусь Республикасынын Жогорку сотунан, Казакстан Республикасынын Жогорку сотунан, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунан, Россия Федерациясынын Жогорку сотунан, Беларусь Республикасынын Эмгек жана

социалдык коргоо министрлигинин Калкты социалдык коргоо фондунан, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунан, Россия Федерациясынын Пенсиялык фондунан, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик кадр кызматынан, Армения Республикасынын Мамлекеттик мекемелердин кызматкерлеринин кесиптик уюмдарынын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана коомдук тейлөөнүн республикалык тармактык бирлигинен, Беларусь мамлекеттик жана башка мекемелердин кызматкерлеринин кесиптик бирлигинен, Казакстан Республикасынын мамлекеттик, банк мекемелеринин жана коомдук тейлөө кызматкерлеринин тармактык кесиптик бирлигинен, Россия Федерациясынын Мамлекеттик мекемелердин жана коомдук тейлөө кызматкерлеринин жалпы россиялык кесиптик бирлигинен, Беларусь Республикасынын Мыйзам чыгаруу жана укуктук изилдөөлөр улуттук борборунан, Казакстан Республикасынын Мыйзам чыгаруу институтунун, Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинен, Россия илимдер академиясынын Мамлекет жана укук институтунан, Россия Федерациясынын Өкмөтүнө караштуу Мыйзам чыгаруу жана салыштырма укук таануу институтунан, Россиянын Тышкы иштер министрлигинин Москва мамлекеттик эл аралык мамилелер институтунан (университетинен), Россия Федерациясынын Президентинин алдындагы Россия эл чарбасы жана мамлекеттик кызмат академиясынан, Россия мамлекеттик сот адилеттиги университетинен, М.В.Ломоносов атындагы Москва мамлекеттик университетинен, Эмгек жана социалдык мамилелер академиясынан, Европа комиссиясынын Персоналды башкаруу жана коопсуздук боюнча башкы директоратынан жооптор алынган.

Евразия экономикалык комиссиясы ЕЭКтин мурдагы кызматкерлерине иштеген жылдары үчүн пенсия дайындоо менен байланышкан кошумча материалдарды Сотко жөнөтүү, ошондой эле Соттун суроо-талабына жооп катары Комиссияда жыйналыштардын протоколдорунун жана № 32 тиркеменин 53 жана 54-пункттарын иштеп чыгуу жана кабыл алуу менен байланышкан башка материалдардын жоктугу тууралуу билдирди.

III. Соттун тыянактары

1. Соттун Статутунун 50-пунктуна ылайык сот адилеттигин жүзөгө ашырууда Сот эл аралык укуктун жалпыга таанылган принциптерин жана ченемдерин; Келишимди, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерди жана талаштын тараптары болуп саналган мамлекеттер алардын катышуучулары болгон башка эл аралык келишимдерди; Бирлик органдарынын чечимдерин жана тескемелерин; укуктук ченем катары таанылган жалпы практиканын далили катары эл аралык каадаларды колдонот. Келишимдин 6-беренесине ылайык Бирликтин укугун Келишим,

Бирликтин алкагында эл аралык келишимдер, Бирликтин үчүнчү тарап менен эл аралык келишимдери, Келишим жана Бирликтин алкагында эл аралык келишимдер менен каралган ыйгарым укуктарынын алкагында кабыл алынган Жогорку Евразия экономикалык кеңешинин, Евразия өкмөттөр аралык кеңешинин жана Евразия экономикалык комиссиясынын чечимдери жана тескемелери түзөт.

Ушуга байланыштуу 1969-жылдын 23-майындагы Эл аралык келишимдердин укуктары жөнүндө Вена конвенциясынын (мындан ары – Вена конвенциясы) 26-беренеси ар бир колдонулуучу келишим анын катышуучулары үчүн милдеттүү жана алар аны ак ниети менен аткарышы керек (*pacta sunt servanda* принциби) экендигин карай тургандыгын белгилеп кетүү зарыл. Вена конвенциясынын 27-беренесине ылайык келишимди аткарбоо үчүн актануу катары ички укуктун жоболоруна шилтеме келтирүүгө тыюу салынат.

№ 32 тиркеменин 2-пунктуна ылайык Комиссиянын Коллегиясынын мүчөлөрү, Бирликтин Сотунун судьялары, кызмат адамдары жана кызматкерлер эл аралык кызматкерлер болуп эсептелишет. Өздөрүнүн ыйгарым укуктарын аткарууда (кызмат (кызматтык) милдеттерин аткарууда) алар мамлекеттик бийлик органдарынан же мүчө мамлекеттердин расмий адамдарынан, ошондой эле Бирликтин мүчөсү болбогон мамлекеттин бийликтеринен көрсөтмө албоого же сурабоого тийиш. Алар өздөрүнүн эл аралык кызматчы статусу менен айкалышпаган ар кандай аракеттерден алыс болушу керек.

№ 32 тиркеменин 44-пунктуна ылайык Комиссиянын Коллегиясынын мүчөлөрүн, Бирликтин Сотторунун судьяларын, кызмат адамдарын жана кызматкерлерди пенсия менен камсыз кылуу алар жарандары болуп эсептелген мүчө мамлекеттердин мыйзамдарына ылайык ишке ашырылат; мында пенсия менен камсыз кылууга чегерүүлөр тиешелүү мүчө мамлекеттердин мыйзамдарында белгиленген тартипте жана өлчөмдөрдө аталган адамдар жарандары болуп эсептелген мүчө мамлекеттин пенсиялык фондуна Бирликтин бюджетинин каражаттарынын эсебинен эмгек акыдан кармоосуз Бирликтин органдары тарабынан жүргүзүлөт; Комиссиянын Коллегиясынын мүчөлөрүнө, Бирликтин Сотторунун судьяларына, кызмат адамдарына жана кызматкерлерге пенсияларды төлөө боюнча чечимдерди алар жараны болгон мүчө мамлекет тартат.

Соттун Чоң коллегиясы бул ченем жалпы мүнөзгө ээ экендигин белгилейт. Анын аракети статусуна карабастан Бирликтин органдарынын бардык эл аралык кызматчыларына жана пенсия менен камсыз болуу укугуна байланышкан коомдук мамилелердин бүтүндөй комплексине жайылтылат.

Соттун Чоң коллегиясы пенсия менен камсыз кылуу – бул пенсияларды төлөп берүү формасында жарандарга материалдык колдоо көрсөтүү максатын көздөгөн укуктук, экономикалык жана уюштуруу институтунун жана ченемдердин жыйындысы экендигин белгилейт.

Эл аралык кызматчыларды пенсия менен камсыз кылуу маселелери ошондой эле № 32 тиркеменин 46 жана 47-пункттары менен жөнгө салынат. № 32 тиркеменин 46-пунктунда эл аралык кызматчылардын Комиссияда жана Сотто иштеген мезгилдерин мүчө мамлекеттин мыйзамдарына ылайык камсыздандыруу же эмгек стажына кошуп эсептөө жөнүндө сөз болуп жатат. № 32 тиркеменин 47-пунктуна ылайык өздөрүнүн ыйгарым укуктарын аткаруу мезгилинде эл аралык кызматчылардын алган эмгек акылары алар жараны болгон мүчө мамлекеттин мыйзамдарына ылайык пенсиянын өлчөмүн аныктоодо эске алынат.

№ 32 тиркеменин 53 жана 54-пункттары 44, 46 жана 47-пункттарга салыштырмалуу атайын болуп саналат, анткени Комиссиянын жана Бирликтин Сотунун кызмат адамдарына жана кызматкерлерине гана, ошондой эле пенсиянын бир түрүнө – иштеген жылдары үчүн пенсияга жайылтылат.

Ушуга байланыштуу Соттун Чоң коллегиясы *lex specialis derogat generali* принцибин жетекчиликке алат, ага ылайык жалпы (*generalis*) жана атайын (*specialis*) мүнөздөгү ченемдердин кагылышуусу (атаандашуусу) болгон учурда түшүнүк берүүдө жана колдонууда артыкчылык атайын ченемдерге берилүүгө тийиш.

№ 32 тиркеменин 53-пунктунун биринчи абзацында Россия Федерациясынын жарандарынын иштеген жылдар үчүн пенсия укугун алуу үчүн шарттар аныкталган, алардын арасынан төмөнкүлөрдү бөлүп көрсөтүү зарыл: а) мамлекеттик жарандык кызматта зарыл стаж (кеминде 15 жыл), б) иштен кетээрдин алдында Бирликтин органында иштеген мезгили (кеминде 12 ай), в) айыптоо иш-аракеттери менен байланышпаган Бирликтин органдарында кызмат ордунан бошотулуу, г) Комиссияда жана Бирликтин Сотунда иштегенге чейин федералдык мамлекеттик (мамлекеттик жарандык) кызматта кызмат ордун ээлөө. Пенсияны дайындоо тартиби боюнча № 32 тиркеменин 53-пункту улуттук мыйзамдарга шилтемени камтыйт.

№ 32 тиркеменин 53-пунктунун экинчи абзацына ылайык иштеген жылдары үчүн пенсиянын өлчөмү кызмат адамынын же кызматкердин орточо айлык эмгек акысына жараша эсептелет, анын чектик өлчөмү Россия Федерациясынын Өкмөтү тарабынан бекитилген Россия Федерациясынын Өкмөтүнүн Аппаратында жана Россия Федерациясынын Жогорку Сотунун аппаратында федералдык мамлекеттик жарандык кызматтын кызмат

орундарына Комиссиянын жана Бирликтин Сотунун кызмат адамдарынын жана кызматкерлеринин кызмат орундарынын ылайык келүү тизмегине жараша мамлекеттик жарандык кызматтын теңештирилген кызмат орундары боюнча белгиленген кызматтык маяналарга (акчалай сый акыларга) колдонула тургандай аныкталат.

Сот белгилегендей 2017-жылдын 12-сентябрындагы консультативдик корутундуда эл аралык уюмдардын кызматчыларынын укуктук абалын жөнгө салуучу эл аралык укуктун ченемдери артыкчылыкка ээ, ушул адамдарга карата улуттук мыйзам ага Бирликтин укугунда түздөн-түз көрсөтмө болгондо гана колдонулушу мүмкүн.

Ошентип № 32 тиркеменин 53-пунктунун ченемдерин так окуу төмөнкүдөй тыянак жасоого мүмкүндүк берет, Келишимде иштеген жылдар үчүн пенсияга укукту жөнгө салуунун материалдык бөлүгү (ушундай пенсияга укукту алуу шарттары) камтылган, пенсияны дайындоо тартиби (жол-жобосу) боюнча Келишим Комиссиянын Коллегиясынын Төрагасына жана Бирликтин Сотунун Төрагасына берүү укугун калтырып, улуттук мыйзамга шилтеме келтирет, ал берүү укугунун негизинде мамлекеттик саясатты иштеп чыгуу жана жөнгө салуу жана пенсия менен камсыз кылуу чөйрөсүндө ченемдик-укуктук жөнгө салуубоюнча функцияларды ишке ашыруучу федералдык аткаруу бийлик органынын жетекчиси иштеген жылдар үчүн пенсияны белгилөө жөнүндө тиешелүү чечим кабыл алат.

2. Бирликтин улуттуктан жогорку органдарынын функцияларын аткарууну камсыз кылуучу Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдары жана кызматкерлери № 32 тиркеменин 2-пунктунун негизинде Бирликтин органдарынын эл аралык кызматкерлери болуп саналат.

Келишимдин 1-беренесинин 2-пунктуна ылайык Бирлик эл аралык укук субъекттүүлүгүнө ээ болгон региондук экономикалык интеграциянын эл аралык уюму болуп саналат.

Келишимдин 5-беренесине, 8-беренесинин 2-пунктуна, Евразия экономикалык комиссиясы жөнүндө жобонун (Келишимге № 1 тиркеме) 24 жана 43-пункттарына жана Соттун Статутунун IV главасына системалык түшүнүк берүүдө Бирликке мүчө мамлекеттер Комиссияга жана Сотко Келишимде жана Бирликтин алкагында эл аралык келишимдерде аныкталган иш чөйрөлөрүндө өзгөчө ыйгарым укуктарды бергендигин билүүгө болот.

“Кызмат адамдары” жана “кызматкерлер” деген түшүнүктөрдүн аныктамалары Келишимдин 2-беренесинде камтылат. Ушул укуктук ченемдин негизинде кызмат адамдары – бул Комиссиянын департаменттеринин директорлорунун жана директорлордун орун басарларынын, ошондой эле Соттун Катчылыгынын жетекчисинин жана

анын орун басарларынын Соттун судьяларынын кеңешчилеринин кызмат ордуларына дайындалган мүчө мамлекеттердин жарандары. Өз кезегинде кызматкерлер – бул түзүлгөн эмгек келишимдеринин (контракттардын) негизинде Бирликтин органдарында иштеген жана кызмат адамдары болуп саналбаган мүчө мамлекеттердин жарандары.

Соттун Чоң коллегиясы № 32 тиркеме Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдары жана кызматкерлери иштеген түрдүү мезгилдерде, анын ичинде Бирлик түзүлгөнгө чейин жана ар кандай түрдөгү федералдык мамлекеттик кызматта алынган мамлекеттик (мамлекеттик жарандык) кызматтардагы кызмат орундарында алардын стажын эске алууга тыюу салууну камтыбайт деп эсептейт.

3.1. Вена конвенциясынын 31-беренесинин 1-пунктунун негизинде Келишимге анын терминдеринин контекстинде, ошондой эле келишимдин объектисинин жана максаттарынын өңүтүндө келишимдин терминдерине берүү керек болгон адаттагы мааниге ылайык ак ниет менен түшүнүк берилүүгө тийиш. Вена конвенциясынын 31-беренесинин 2-пунктунун b) пунктчасынын негизинде келишимге түшүнүк берүү максаттары үчүн контекст тексттен тышкары, преамбуланы жана тиркемелерди кошо алганда, келишимди түзүү менен байланышкан бир же бир нече катышуучулар тарабынан түзүлгөн жана келишимге тиешелүү документ катары башка катышуучулар тарабынан кабыл алынган ар кандай документти камтыйт.

№ 32 тиркеменин 53-пункту улуттук мыйзамга шилтемени камтый тургандыгын эске алып, Соттун Чоң коллегиясы бул учурда документтер катары Келишимде көрсөтүлбөгөн башка шарттар камтылышы мүмкүн болгон, иштеген жылдар үчүн пенсияга укук алууга тиешеси бар Россия Федерациясынын улуттук укуктук актылары каралат деген тыянак чыгарат.

Бирок № 32 тиркеменин 53-пунктунда Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдарына жана кызматкерлерине иштеген жылдар үчүн пенсия дайындоонун өз алдынча шарттарынын орун алышы стажы болгон учурда тиешелүү пенсия дайындала турган улуттук мыйзамда стаждын өзгөрүшүнө карабастан Бирликтин органдарынын эл аралык кызматчыларына карата Келишимде белгиленген стаж тууралуу ченем кабыл алынат.

№ 32 тиркеменин 53-пунктунун ачык-айкындыгын жана белгиленгендигин эске алуу менен Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдары жана кызматкерлери иштеген жылдар үчүн пенсияга укукту алууну мыйзамдуу күтүүнү ушул укуктук ченемде көрсөтүлгөн шарттарды сактоо менен байланыштырып келишип, ал шарттарга Келишимде белгиленген кеминде 15 жыл мамлекеттик жарандык кызматтагы стаж кире тургандыгын да белгилеп кетүү керек.

Соттун Чоң коллегиясы Келишимдин преамбуласында бекитилген адам менен жарандын конституциялык укуктарынын жана эркиндиктеринин үстөмдүүлүгү принциптерин анык сактоо зарылдыгына байланыштуу Бирлик менен кепилденген ушундай укуктардын жана эркиндиктердин деңгээли ал мүчө мамлекеттерде камсыз кылынган деңгээлден төмөн болушу мүмкүн эместигин эске алат. Адамдын жана жарандын конституциялык укуктары менен эркиндиктерин ишке ашырууга негизденген тең укуктуулуктун жана адилеттүүлүктүн жалпыга таанылган принциптерине ылайык Россия Федерациясында пенсия менен камсыз кылуу чөйрөсүндө укук колдонуу тажрыйбасынын укуктук аныкталгандыгы жана аны менен байланышкан алдын ала айтуу эрежелери белгиленген, алар тиешелүү укуктук мамилелердин тараптары акылга сыярлык чекте өздөрүнүн жүрүм-турумунун натыйжаларын алдын ала көрө билип жана иштеген жылдар үчүн алар алган пенсияга укук ишке ашырылаарына ынануу үчүн зарыл болот.

3.2. Соттун Чоң коллегиясы “мамлекеттик кызмат стажы” деген түшүнүк Россия Федерациясынын мамлекеттик кызматчыларынын иштеген жылдары үчүн пенсияга укугун аныктоодо жана ушул пенсиянын өлчөмүн эсептөөдө эске алынуучу ээлеген кызмат ордуна бошонгон күнгө карата мамлекеттик кызматты ишке ашыруу мезгилинин суммардык узактыгын билдирээрин белгилейт.

2001-жылдын 15-декабрындагы № 166-ФЗ “Россия Федерациясында мамлекеттик пенсиялык камсыз кылуужөнүндө” федералдык мыйзамдын 19-беренесине ылайык, Россия Федерациясынын федералдык мамлекеттик кызматчыларынын иштеген жылдарына пенсиясын дайындоо үчүн мамлекеттик кызмат стажына Россия Федерациясынын Өкмөтүнүн 2003-жылдын 15-сентябрындагы № 570 “Федералдык мамлекеттик жарандык кызматчылардын иштеген жылдарына пенсия дайындоо үчүн мамлекеттик жарандык кызмат стажына федералдык мамлекеттик жарандык кызматтагы кызмат ордуларында, федералдык мамлекеттик кызматтын мамлекеттик кызмат ордуларында, федералдык мамлекеттик кызматчылардын мамлекеттик кызмат ордуларында жана Россия Федерациясынын Президенти тарабынан аныкталуучу башка кызмат ордуларында кызмат өтөгөн (иштеген) мезгилдерди киргизүү тартиби жөнүндө” токтому менен белгиленген тартипте федералдык мамлекеттик жарандык кызматтагы кызмат ордуларында жана Россия Федерациясынын Президентинин 2010-жылдын 20-сентябрындагы № 1141 “Федералдык мамлекеттик жарандык кызматчылардын иштеген жылдарга пенсиясын дайындоо үчүн кызмат өтөө (иштөө) мезгилдери мамлекеттик жарандык кызмат стажына киргизилүүчү

кызмат ордуларынын тизмеги жөнүндө” Жарлыгына ылайык аныкталуучу башка кызмат ордуларында кызмат өтөгөн (иштеген) мезгилдер киргизилет.

Аталган Жарлыктын 15-пункту Россия Федерациясынын катышуусу менен түзүлгөн мамлекеттер аралык (өкмөттөр аралык) органдардагы иш мамлекеттик кызматтын түрлөрү катары 2003-жылдын 27-майындагы № 58-ФЗ “Россия Федерациясынын мамлекеттик кызматынын системасы жөнүндө” федералдык мыйзамдын 2-беренесинин 1-пунктунун маанисинде иштеген жылдарга пенсия дайындоо үчүн мамлекеттик кызмат стажына киргизилет.

Андан тышкары, аталган Жарлыкка ылайык мамлекеттик жарандык кызмат стажына жаран Россия Федерациясынын жана Россия Федерациясынын субъекттеринин мамлекеттик кызмат ордуларын; мамлекеттик жарандык кызматтын кызмат ордуларын; аскер кызматынын кызмат ордуларын; муниципалдык кызмат ордуларын (анын ичинде шайлоо органдарынын) жана муниципалдык кызматтын кызмат ордуларын; Россия Федерациясынын өкмөттөр аралык жана ведомстволор аралык органдардагы өкүлдөрүнүн кызмат ордуларын; СССРдин мыйзамдарына ылайык 1991-жылдын 31-декабрына чейин мамлекеттик жана муниципалдык кызмат ордуларын; жана башка кызмат ордуларын (федералдык мамлекеттик жарандык кызматтын, аскер кызматынын жана башка түрдөгү федералдык мамлекеттик кызматтын) ээлеген мезгилдер киргизилет.

Эл аралык кызматтын контекстинде Бирликтин органдарында кызмат ордуларын ээлөөгө талапкерлерге болгон негизги квалификациялык талаптар Келишимдин 9-беренесинин 1-пунктунда бекитилгендигин эске алуу керек: “Бирликтин туруктуу иштөөчү органдарынын түзүмдүк бөлүмдөрүндө кызмат орундарын ээлөө укугуна тиешелүү профилдик билими жана иш тажрыйбасы бар мүчө мамлекеттердин жарандары ээ”. Комиссия үчүн бул талаптар ЕЭКтин Кеңешинин 2014-жылдын 12-ноябрындагы № 99 “Евразия экономикалык комиссиясында кызмат ордуларын ээлөө маселелери” чечиминде деталдаштырылган. Бирликтин Соту боюнча мындай талаптар Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Катчылыгында Бош кызмат ордуларын ээлөөгө конкурс өткөрүү тартибинде бекитилген.

Аталган ченемдерге талдоо жүргүзүү Соттун Чоң коллегиясына Бирликтин органдарына кызматка кирүү үчүн тиешелүү адистик боюнча билим жана иш тажрыйбасы, анын ичинде кызмат адамдары үчүн – жетектөөчү кызмат ордуларында иш тажрыйбасы чечүүчү мааниге ээ деген тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет.

Бул ЕАЭБдин органдарында эл аралык кызмат Бирликти түзгөн мамлекеттер тарабынан улуттуктан жогорку компетенцияга берилген жана эл аралык кызматчылар эл аралык деңгээлде колдонуучу иш чөйрөлөрдө

кесиптик билимди жана көндүмдөрдү талап кылат дегенди билдирет. Мындай көндүмдөр тиешелүү чөйрөлөрдө практикалык иш аркылуу гана алынат, андагы иш стажы талапкерлерге болгон талаптардын бири болуп саналат, Бирликтин органына ишке кабыл алууда эске алынат, демек пенсияга чыгуу менен байланыштуу Комиссияда жана Бирликтин Сотунда ээлеген кызмат ордуларынан бошотууда да алып салынышы мүмкүн эмес.

Ошентип Россия Федерациясынын мыйзам ченемдери эл аралык (мамлекеттер аралык) уюмдарда иш стажы мамлекеттик жарандык кызмат стажына киргизилет деген тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет. Аталган категорияга ар кандай түрдөгү мамлекеттик кызматты (мамлекеттик жарандык, аскердик, башка түрдөгү) киргизүү Россия Федерациясынын мыйзамдарына ылайык аныкталат.

4. Арыз ээсинин экинчи маселеси социалдык кепилдиктерди белгилөө жана иштеген жылдарга пенсия дайындоо үчүн кызмат адамдарынын жана кызматкерлердин Комиссияда жана Сотто иштеген мезгилдерин мүчө мамлекеттердин мамлекеттик кызмат стажына киргизүү бөлүгүндө № 32 тиркеменин 54-пунктунун жоболорун түшүндүрүп берүүгө тиешелүү.

Соттун Чоң коллегиясы № 32 тиркеменин 53-пунктуан айырмаланып 54-пункт Россия Федерациясынын жарандарына эле эмес, ошондой эле бардык мүчө мамлекеттердин жарандарына да тиешелүү экендигин белгилейт, себеби ушул ченемдин баяндалышында Комиссиянын жана Бирликтин Сотунун кызмат адамдарынын жана кызматкерлеринин иштеген мезгили “алар жарандары болуп саналган мүчө мамлекеттин мамлекеттик (мамлекеттик жарандык) кызмат стажына” киргизилээри көрсөтүлгөн.

Кашаанын колдонулушу, анын ичинде ушул пункттун акыркы сабында колдонулушу Бирликке мүчө мамлекеттерде мамлекеттик кызматтын терминологиясынын ар түрдүүлүгүнөн улам келип чыккан (“федералдык” деген термин Россия Федерациясынын мыйзамдарында гана колдонулат).

Башка жагынан алганда, № 32 тиркеменин 53-пунктуан айырмаланып 54-пункт Комиссияда жана Сотто иштеген мезгилдерди мамлекеттик жарандык кызматтын стажына киргизүү үчүн кандайдыр бир шарттарга көрсөтмөлөрдү камтыбайт, бул болсо ушул ченем Комиссияда жана Сотто иштегенге чейин мамлекеттик жарандык кызматта стажы жок болгон адамдарга да колдонулат деген тыянак жасоого мүмкүндүк берет.

Жогоруда баяндалгандарды эске алып, бул ченем Бирликтин органдарында эл аралык кызматтын стажынын жана мүчө мамлекеттерде мамлекеттик кызматтын катышынын маселесин гана жөнгө салат. Жарандык кызмат (мамлекеттик кызматтын түрү катары), аскердик кызмат же башка

түрдөгү мамлекеттик кызмат мүчө мамлекеттин мыйзамдарында каралган учурда мамлекеттик кызмат стажына киргизилиши мүмкүн.

Ошентип кызматтын узактыгы жана аны өтөө өзгөчөлүктөрү үчүн камсыздандыруу пенсиясына кошумча төлөө алууга укуктун келип чыгуу шарттары эл аралык келишимде бекитилген, ошол эле учурда аларды ишке ашыруу тартиби улуттук мыйзамда аныкталган.

Иштеген жылдар үчүн пенсияны дайындоодо Бирликтин органдары Келишимде бекитилген пенсияны дайындоо шарттарын мүчө мамлекеттин мыйзамдарында каралган тартипте документтерди берүү менен Сот ушул консультациялык корутундуда келтирген түшүнүк берүүдө колдонууга укуктуу. Бирликтин органынын ушундай беришин мүчө мамлекеттердин улуттук администрацияларынын аткарбашы № 32 тиркеменин 53 жана 54-пункттарынын жоболоруна туура келбейт.

Тыянак

1. Евразия экономикалык бирлигинде социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 32 тиркеме) 53-пункту Россия Федерациясынын жарандары болуп эсептелген, Комиссияда же Сотто иштегенге чейин федералдык мамлекеттик кызматта иштеген Комиссиянын жана Соттун кызмат адамдарына жана кызматкерлерине карата колдонулат. Аталган категорияга ар кандай түрдөгү мамлекеттик кызматты (мамлекеттик жарандык, аскердик, башка түрдөгү) киргизүү Россия Федерациясынын мыйзамдарына ылайык аныкталат.

2. Евразия экономикалык бирлигинде социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 32 тиркеме) 54-пункту социалдык кепилдиктерди белгилөө, анын ичинде иштеген жылдарга пенсия дайындоо үчүн Комиссияда жана Сотто кызмат адамдарынын жана кызматкерлердин иштеген мезгилин киргизүүнү карайт.

IV. Корутунду жоболор

Ушул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээсине жөнөтүлсүн.

Консультативдик корутунду Соттун расмий интернет-сайтына жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу
Баяндамачы-судья
Судьялар

Ж.Н. Баишев
Т.Н. Нешатаева
А.М. Ажибраимова
Э.В. Айриян

Д.Г. Колос

В.Х. Сейтимова

Г.А. Скрипкина

А.Э. Туманян

А.А. Федорцов

К.Л. Чайка